

Lundefugl. (Foto: Erlend Haarberg)

Årsmelding 2013

Innhold

Forord	3
1) Organisasjon.....	4
Landsmøtet 2013.....	4
Styrking av Naturvernforbundet i regionene.....	4
Aktive lokallag og fylkeslag	5
Organisasjonsbygging - Naturvernskolen	6
Planlegging av hundreårsjubileet og Naturvernforbundets historie	6
Nordisk samarbeid	7
2) Politisk og faglig arbeid	10
Levende kyst	10
Oljefritt Lofoten, Vesterålen, Senja	11
Gruver	11
Oljefri.....	12
Energismart	12
Kampanje om riktig vedfyring samt ENØK-råd	12
Motorferdsel.....	13
Arktisk miljøsamarbeid og fiskerier.....	13
Samferdsel.....	13
Vassdragsvern – og redd elvene kampanjen	13
Villaks og oppdrett.....	14
Internasjonale klima- og CBD-forhandlinger	15
Miljøjussportalen og arbeid med naturmangfoldloven	15
Valget 2013	16
Faglig og politisk aktivitet i Naturvernforbundets utvalg og nettverk	16
3) Internasjonalt prosjektarbeid	18
4) Kommunikasjon	20
Ny kommunikasjonsstrategi.....	20
Magasinet Natur & miljø	20
Naturvernforbundet på nett	21
Sosiale medier	22
Naturvernforbundet i media – rene tall	22
5) Økonomi og administrasjon.....	24
Vedlegg 1: Styrende organer.....	25
Vedlegg 2: Verv og representasjon i 2013	27
Vedlegg 3: Samarbeidspartnere og støttespillere	30
Vedlegg 4: Eksempler på høringer, brev og innspill i 2013	32
Vedlegg 5: Årsberetning og regnskap	36

Forord

Naturvernforbundet vant noen svært viktige seire i 2013, men møtte også nye utfordringer. Miljøsaker ved kysten har vært i fokus, og vi fikk nok en gang forhindret oljeselskapene i å starte oljeleting utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Og langs kysten av Møre, rundt Jan Mayen, ved iskanten og i Skagerrak. Et langsiktig arbeid med et sterkt folkelig press og samarbeid med Folkeaksjonen oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja og Natur og Ungdom gav resultater. Sammen Nigerianske Environmental Rights Action (ERA) har vi jobbet for å få Shell til å rydde opp i gammelt oljesøl.

I valgkampen høsten 2013 bidro Naturvernforbundet til et helt nødvendig fokus på at svært mye av de fossile ressursene, kull, olje og gass må bli liggende om Norge og verden skal lykkes i å forhindre de mest alvorlige konsekvensene av klimaendringene. Lokalt ser vi at vårt prosjekt www.oljefri.no bidrar til helt konkrete utslippskutt ved at folk skifter ut sin gamle oljefyr.

Miljøødeleggende gruvedrift har vært en sentral sak for Naturvernforbundet i 2013. Her har vi inngått viktige allianser med Norges Fiskarlag, Norges Kystfiskarlag, Fiskeri- og havbruksnæringen og ikke minst mange ildsjeler lokalt. Kampene mot å bruke Repparfjorden og Førdefjorden som søppelplass for gruveindustrien har vært av de mest sentrale.

Gjennom hele vår historie har Naturvernforbundet vært opptatt av å beskytte naturen mot ødeleggende inngrep. I 2013 opplevde vi to ganger at miljøverndepartementet tillater store inngrep i naturreservat, i Sør-dalen i Sogn- og Fjordane og Åkersvika i Hedmark. Det bekymrer oss. Vi ser også at utbygging av motorveier, kjøpesentre, kraftledninger og vind- og vannkraft utgjør et enormt press på viktige naturverdier og verdifull matjord. Et stort antall vind- og vannkraftplaner tar opp mye tid for Naturvernforbundet, både nasjonalt og i fylkes- og lokallagene. Dette var en viktig sak på vårt landsmøte høsten 2013.

Organisasjonens nye informasjonsstrategi bidro i 2013 til at vi nå har tre ganger så mange følgere på både Facebook og Twitter. Naturvernskolen har hatt flere samlinger for tillitsvalgte og er en viktig arena for læring og erfaringsutveksling, og vi ser at regionsatsningen gir flere nye lokallag og økt aktivitet.

Naturvernforbundets årsmelding gir en oversikt over en del av det faglige, politiske og organisatoriske arbeid som er gjort fra sekretariatet i 2013. Den er sekretariatets tilbakemelding til landsstyret om hvordan del to av arbeidsprogrammet for 2012 – 2013, som ble vedtatt av landsmøtet på Hamar i 2009, er gjennomført. Samtidig er årsmeldingen den rapporten organisasjonen sender til Klima- og miljødepartementet der vi viser hvordan Naturvernforbundet oppfyller kravene for å få tilskudd etter forskrift om tilskudd til frivillige miljøorganisasjoner og allmennnyttige miljøstiftelser.

Årsmeldingen er på ingen måte en uttømmende rapport om alt organisasjonen har gjort. Da må man også lese de innholdsrike årsmeldingene til de enkelte fylkes- og lokallag.

Oslo, 25. april 2014

Maren Aschehoug Esmark, generalsekretær

1) Organisasjon

Landsmøtet 2013

Naturvernforbundets landsmøte ble arrangert i Trondheim 30. august til 1. september. Fylkeslaget i Sør-Trøndelag gjorde en stor innsats og det var en uforglemmelig helg med Fliflet og Reiss som spilte for en smekkfull landsmøtesal, miljøvernminister på middagsbesøk, småfisk og østers i akvarier på torget i Trondheim, politisk debatt midt i valgkampen og fine utflukter.

Landsmøtet er Naturvernforbundets øverste organ og her vedtar organisasjonen hva den mener om de overordnede miljøpolitiske utfordringene, samt arbeidsprogrammet for de to neste årene. Det er også landsmøtet som velger leder, nestleder og organisasjonens lands- og sentralstyre de kommende to årene. Landsmøtet er også et svært viktig møtepunkt der delegater og andre treffer natur- og miljøvernere fra hele landet, utveksler erfaringer og ideer, og finner inspirasjon. Landsmøtet er en av de viktigste møteplassene vi har i Naturvernforbundet.

Lars Haltbrekken ble gjenvalgt som leder på niende året, til trampeklapp og stående applaus. Organisasjonen fikk ny nestleder i Ellen Munden Paalgard fra Hamar som har sin naturvernbakgrunn blant annet fra SABIMA. Landsmøtet utnevnte også to nye æresmedlemmer, Honoria Hamre fra Hordaland og Vigdis Siri fra Finnmark.

Det var gode diskusjoner på årets landsmøte og særlig var det engasjement om presset på norsk natur forårsaket av utbyggingen av fornybar energi. Her ble det gjort justeringer i både arbeids- og prinsippprogram og en uttalelse om ny energipolitikk ble vedtatt. Arbeidsprogrammet for 2014 og 2015 er omfattende og ambisiøst med hovedsatsinger på jubileumsfeiring, naturglede og redusert oljetempo. Ellers ble regionsatsingen videreført og arbeidsområder som skog, gruver, fiskeri og oppdrett er kommet inn. Det nye arbeidsprogrammet tydeliggjør også usikkerhetene når det gjelder prosjektfinansiering til å gjennomføre ulike deler av programmet. Uttalelser og nyheter fra landsmøtet finnes på nettsidene <http://naturvernforbundet.no/landsmote>

Styrking av Naturvernforbundet i regionene

På landsmøtet i 2009 ble regionsatsingen vedtatt, med formål å styrke Naturvernforbundets arbeid i regionene. Trøndelag var først ute med sin koordinator høsten 2010, og i februar 2013 startet nordområdekoordinatoren for Finnmark, Troms og Nordland og nordområdekontor er etablert i Tromsø. Regionstyret for Nord-Norge består av de tre fylkeslederne, en sentralstyrerepresentant og generalsekretær.

Naturvernforbundets regionsatsing i Nord-Norge har organisasjonsbygging som hovedprioritering fordi vi trenger en sterk organisasjon i nord for å møte de store utfordringer i landsdelen. Olje, gruvedrift, fornybarsatsing, oppdrett og klima truer natur og landskap og de tradisjonelle næringer, fisk, reindrift og landbruk, som bygger på evigvarende fornybare ressurser. Det massive kappløpet om naturrikdommen i nord er heller ikke tilpasset sivilsamfunnenes kultur, kapasitet og rett til medvirkning.

Regionsatsingen i Nord-Norge har gitt resultater og vi har blant annet fått et nytt lokallag i Tana-Varanger (Finnmark), samt at 2013 gav medlemsvekst i to av tre fylker, og flere nye møteplasser på tvers av fylkesgrensene i nord.

I 2013 er Finnmarksaksjonen mot forgiftning fra gruver etablert. I november ble det arrangert gruvekonferanse i Kautokeino hvor nordiske miljøvernorganisasjoner og aktivister var samlet til felles kunnskapsutveksling og inspirasjon. I august markerte vi motstand mot sjødumping i Repparfjorden med konserter og appeller på torget i Kvalsund. I desember avviste kommunestyret i Kautokeino Arctic Gold sine planer om gullgruve i Biedjovaggi, en stor seier for lokallaget som har arbeidet aktivt mot planene i mange år. Det er skrevet mange høringer i vassdrags- og vindkraftsaker og i de tre nordligste fylkene har Naturvernforbundet vært på nærmere 40 befaringer totalt, flest i Nordland og en del i Troms. Den største saken har vært kampen for et oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja (LoVeSE) som ble løftet frem i stortings-valgkampen. Naturvernforbundet har ikke lokallag i LoVeSe-området, men har gjennom arbeidet styrket samarbeidet med Folkeaksjonen og Natur og Ungdom lokalt og dermed også synliggjort Naturvernforbundet i LoVeSe som er et prioritert område. Med regionsatsingen har det vært mulig for Naturvernforbundet å være tett på og profilere organisasjonen og saken lokalt.

Med regionsatsingen har Naturvernforbundet fått styrket samarbeidet i nord med Forum for natur og friluftsliv (FNF), og utvikler et tettere samarbeid med friluftorganisasjoner, reindrift og sametinget, som er viktige alliansepartnere på flere saksfelt.

I Trøndelag fortsetter regionsatsingen. I løpet av perioden har det tilkommet fire nye lokallag og aktiviteten i lokallagene er mange steder styrket. Det jobbes mye med politiske saker slik som vind- og vannkraftutbygginger, og det har vært flere gode samlinger for medlemmer der blant annet naturopplevelser har stått i sentrum. Satsingen er et samarbeid mellom nord og sør, der fylkeslederne har den daglige oppfølgingen av fylkessekretær, men hvor arbeidsgiveransvar og personalansvar ligger hos sekretariatet i Oslo. Det gjøres en god jobb for å finne prosjektmidler som dekker mye av regionsatsingen i Trøndelag. Blant annet er det naturgledeprosjekter og oljefri. Likevel har det vist seg vanskelig å finne nok midler til å dekke hele fylkessekretærstillingen, og landsstyret godkjente i budsjettet for 2013 å dekke 40 % av lønnen fra sentrale midler.

En viktig diskusjon som har blitt løftet i organisasjonen i løpet av året er hvordan sekretariatet i større grad kan bistå fylkes- og lokallag som har eller ønsker å få ansatte. Landsstyret vedtok i oktober å gjennomføre en undersøkelse der ønsker og behov kartlegges. Arbeidet vil følges opp i 2014.

Lokallaget i Kristiansand har siden 2011 klart å ha en deltidsansatt lokallagsleder, og sekretariatet bistår ved å ha det formelle arbeidsgiveransvaret, noe lokallaget selv dekker kostnadene for. I 2013 har dette gitt økt aktivitet i Kristiansandsregionen. I januar var det inspirasjonssamling for miljøvernere der det deltok folk fra blant annet Naturvernforbundets lokallag, Miljøagentene, Framtiden i våre hender og Grønn Hverdag. Med fylkeslaget arrangerte de "Fest for havet og de fornybare arbeidsplassene" på restaurant Verftet i Ny-Hellesund i april for å skape nye allianser mot oljeboring i Skagerrak.

Aktive lokallag og fylkeslag

Naturvernforbundet har aktive lokallag i samtlige fylker, og aktive fylkeslag i alle fylker med unntak av Aust-Agder. I løpet av 2013 ble det startet opp nye lokallag på Hitra-Frøya (Sør-Trøndelag) og Tana-Varanger (Finnmark).

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom hadde ved utgangen av 2013 studentlag i Oslo, Bergen, Trondheim, Lillehammer, Rauland og på Ås. Nytt studentlag av året er Lillehammer. Arbeidet med studentlag er et samarbeid med Natur og Ungdom.

I tillegg til de to regionsekretærene har Naturvernforbundet i 2013 hatt lønnede daglige ledere eller fylkessekretærer, på heltids- eller deltidstillinger, i Oslo/Akershus, Oppland, Buskerud, Vestfold, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane.

Organisasjonsbygging - Naturvernskolen

Naturvernskolen skal være et pedagogisk tilbud til Naturvernforbundets medlemmer og tillitsvalgte. Gjennom kurs og en ressursdelingstjeneste på nett skal Naturvernskolen sørge for økt kunnskap og engasjement i hele landet om hvordan jobbe med, og vinne, sine lokale natur og miljøraker.

Høsten 2012 ble www.naturvernforbundet.no/skolen utviklet, og siden ble lansert mars 2013. På denne siden har vi samlet informasjon om forskjellige organisatoriske og faglige, og politiske saker. I hovedsak har vi fokus på å legge ut foredrag man kan lese gjennom og lære av, eller lokallag kan holde det for hverandre. Disse foredragene har allerede blitt brukt ved flere inspirasjonssamlinger, blant annet i Troms og Hordaland. Det ligger også ute videosnutter av foredrag. Det er en god link mellom denne siden og www.miljojuss.no.

Naturvernskolen legger også opp til samlinger. Det første Naturvernskolen-kurset ble holdt i Kristiansand for medlemmer i Agder i februar 2013, og en samling for tillitsvalgte fra hele landet ble holdt 8. og 9. mars 2013 i Oslo. Naturvernskolen ble evaluert høsten 2013, og vil videreutvikles i 2014. Erfaringer og materiell fra avholdte kurs og samlinger vil legges til på nettsidene, og videoforedragene vil oppdateres.

Planlegging av hundreårsjubileet og Naturvernforbundets historie

Forberedelsene til markering av Naturvernforbundets hundreårsjubileum i 2014 har pågått for fullt i 2013. Gjennom ulike aktiviteter er målet at jubileet skal bidra til at flere blir kjent med Naturvernforbundet, at flere blir medlemmer og at økonomien styrkes slik at jubileumsaktivitetene får varig verdi for organisasjonen.

Naturvernforbundet har en stolt historie. Det er viktig å gjøre historien bedre kjent, og å fortelle den på en måte som inspirerer flere til å bli med i naturvernarbeidet. Vi har i 2013 laget en egen jubileumsnettside som lanseres januar 2014, der en kortversjon av Naturvernforbundets 100 års naturvernhistorie presenteres, og der de viktigste begivenhetene og kampsaker omtales. Redaksjonen har høsten 2013 arbeidet med et utvidet jubileumsnummer av vårt medlemsblad Natur & miljø nr. 1-2014, der vår historie og seiere presenteres. I tillegg har vi laget en vandrefotoutstilling der dette kommer til uttrykk gjennom flotte bilder, tatt av kjente naturfotografer.

I jubileumsåret vil det hovedsakelig legges opp til lokale feiringer over hele landet, og en rekke fylkes- og lokallag har ved årsskiftet meldt inn ulike jubileumsaktiviteter rundt omkring i hele landet. Hele aktivitetspotten for 2014 (300.000 kroner) er øremerket lokale jubileumsarrangementer. Blant annet vil en rekke fylkeslag starte opp vandrestillingen på selve bursdagen 18. februar 2014. Andre eksempler på lokale jubileumsaktiviteter som er planlagt er lokale kunstutstillinger, ulike foredrag/seminar, turer til lokale seiere og verneområder og lokale bursdagsfeiringer på torget med stand.

En fotokonkurranse er planlagt i samarbeid med Norsk selskap for fotografi (NSFF) som vi håper vil aktivere egne medlemmer, NSFFs medlemmer og andre miljøinteresserte. Konkurransen vil pågå gjennom hele jubileumsåret og har hovedtema naturglede.

Dinamo Forlag tok i 2013 kontakt med Naturvernforbundet og ønsket et samarbeid for å lage og gi ut en praktbok i 2014 med gode fotografier og små tekster om natur, i anledning at Naturvernforbundet fyller 100 år. Samarbeidsavtale ble inngått, og det ble i 2013 jobbet med ide og konsept for denne boken.

Det er ønskelig med en enhetlig kommunikasjon rundt jubileet, og et jubileumsmerke som vi vil bruke gjennom hele 2014 på nettsider, Facebookside, Natur & miljø, brevark, presentasjoner ol. er blitt utviklet i 2013. Vi tror det er viktig å synliggjøre jubileet i alle kanaler slik at hele organisasjonen viser gjennom hele året at dette er vårt jubileumsår.

På slutten av året begynte vi planleggingen av en miljøfestival og folkefest på Østlandet 31. juli – 3. august 2014. Målet er at Miljøfestivalen skal bli et familievennlig arrangement i Nordmarka med mulighet for naturvernaglig skoling/inspirasjon til de voksne, og aktiviteter til barna. Også Folkefesten 3. august ønsker vi skal bli et familievennlig arrangement, med aktiviteter for barn, konserter, teateroppsetninger og om mulig utendørs fotoutstilling, et sentralt sted i Oslo sentrum.

Vi har også jobbet med et konsept for en 100-årsstafett, en e-postgiverkampanje som skal gå i begynnelsen av jubileumsåret.

Arbeidet med Naturvernforbundets historiebok har fortsatt gjennom 2013. Viktige deler av arbeidet med historieboken er gjort av historiebokutvalget, i samarbeid med det sentrale sekretariatet. Boken vil være ferdig til 2016.

Nordisk samarbeid

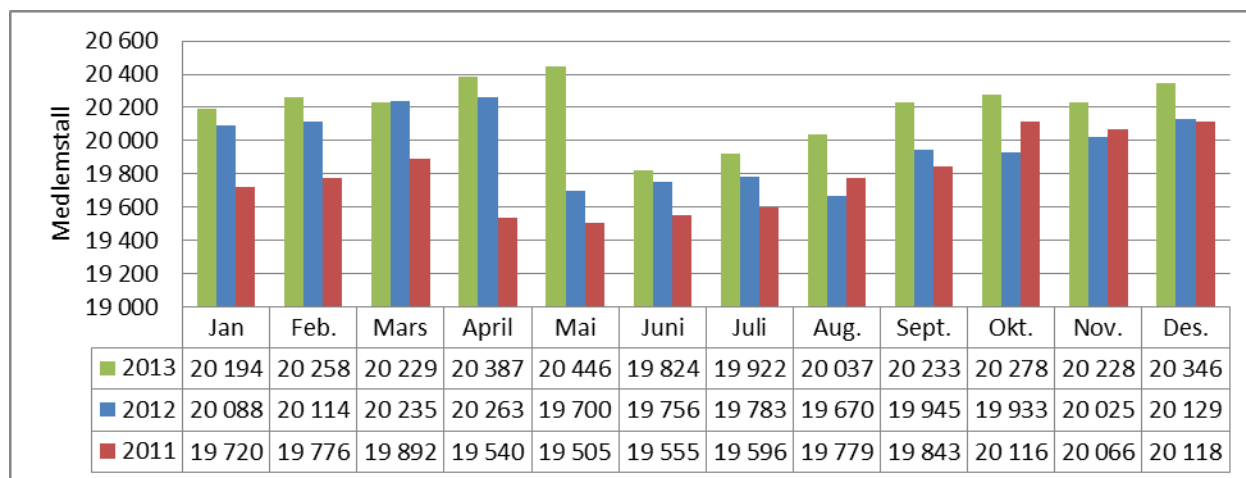
Høsten 2013 var det møte for de nordiske miljøorganisasjonene på Gunnarsholtd på Island. Det ble her også avholdt en gruveworkshop som Naturvernforbundet arrangerte. Tilstede var Landvernd fra Island, Naturfredningsforeningen fra Danmark, Naturskyddforeningen fra Sverige og Suomen luonnonsuojeluliitto og Natur och Miljö fra Finland der lederne og/eller ansatte fra alle organisasjonene møttes og diskuterte felles utfordringer. På gruvekonferansen i Kautokeino deltok det også fagpersoner og aktivister fra Finland og Sverige, og gjennom gruvearbeidet har Naturvernforbundet skapt allianser med andre nordiske land.

Medlemsutvikling og medlemskap

Medlemstallet per 31. desember 2013 var 20 346. Det er en økning på 217 medlemmer fra året før (1 % økning). Medlemstallet til Naturvernforbundet har hatt en jevn stigning de siste fem årene, fra rundt 18 000 medlemmer i 2008 til over 20 000 i 2011. Landsstyrets mål for antall medlemmer i 2013 var 23 000 og ble ikke nådd. Det skyldes i hovedsak at lite ressurser er satt inn på vervetiltak.

Gjennomsnittsalderen på medlemmene ved årsslutt var 51 år, med en kjønnsfordeling på 52 % menn og 48 % kvinner.

Graf medlemsutvikling 2011 – 2013:*

* Fall i medlemstallet før sommeren skyldes utmelding av medlemmer som ikke har betalt medlemskap.

I 2013 ble det likhet med de tre siste årene arrangert en nasjonal verveuke på høsten. Arbeidet med å støtte opp under verveaktiviteter i lokal- og fylkeslag og å bygge vervekultur i organisasjonen ble videreført i 2013. De største rekrutteringskanalene er nettsidene og lokal verving.

Økt satsing på bruk av sosiale medier er antatt å ha en effekt på nyrekruttering, det er målt økt trafikk til nettsidene fra Facebook de siste årene (se om sosiale medier), men det er ikke mulig direkte å telle innmeldinger som følge av aktivitet i sosiale medier.

Prisene for medlemskap (kontingentsatser) og medlemskategoriers ble vedtatt endret av Landsstyret i 2013. Endringer i kontingentsatser gjelder kontingent for 2014, og ble implementert fra og med høsten 2013 i og med at kontingentkrav sendes på høsten for kommende år.

De viktigste endringene er som følger:

- Familiemedlemskap inkluderer nå gratis medlemskap i Miljøagentene for barn i husstanden for dem som ønsker det. Tidligere gjaldt dette kun for ett barn. Prisen for familiemedlemskap økte fra 420,- til 450,-.
- Pensjonistmedlemskap har endret navn fra «pensjonist» til «rabattert medlemskap», og tilbys pensjonister, arbeidsledige eller andre med lav inntekt. Prisen for denne gruppen er økt fra 175,- til 200,- (første år og normalt).
- Pensjonist familie- og student familiemedlemskap er slått sammen til en kategori og heter nå «rabattert familiemedlemskap». Tilbys familier med redusert inntekt som studenter, pensjonister og uføre. Pris for første år er 200,- og ellers 300,-.
- Det ble innført en aldersgrense for studentmedlemskap ved fylte 30 år. Innføring av en aldersgrense medførte at et stort antall studentmedlemmer ble konvertert til

hovedmedlemsskap eller «rabattert medlemskap». Prisen for første år er senket til 50,-, mens normalsatsen er økt 200,-.

- Sats for livstidsmedlemsskap er økt fra 7 000,- til 10 000,-.

Tabeloppstilling medlemskategorier og kontingentsatser 2013 og 2014.

2013	Pris første år	Normal
Hoved	200,-	390,-
Pensjonist	100,-	175,-
Student	100,-	175,-
Familie	300,-	420,-
Pensjonist familie	200,-	200,-
Student familie	200,-	200,-
Livstid		7 000,-

2014	Pris første år	Normal
Hoved	200,-	390,-
Rabattert	200,-	200,-
Familie	300,-	450,-
Rabattert familie	200,-	300,-
Student	50,-	200,-
Livstid		10 000,-

2) Politisk og faglig arbeid

Levende kyst

I 2013 har Naturvernforbundet arbeidet videre med hovedaktiviteten Levende kyst. I tillegg til en kampanje for oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja har sekretariatet hatt løpende kontakt med og samarbeidet med lokallag som jobber med ulike kystsaker.

Det har vært jevnlig aktivitet på kystbloggen, med cirka 30 innlegg i 2013. Kartet over naturressurser i nord, som ble lagt ut på bloggen i juli har vært veldig populært, og blitt delt over 800 ganger på Facebook. Oppropet for bedre kystmiljø i Nordsjøen, som også startet som en bloggsak, fikk over 600 underskrifter før det ble overlevert miljøvernministeren. På e-postnettverket kyst@naturvernforbundet.no har det også vært aktivitet, om enn litt mindre i denne perioden.

Lokale aktiviteter for levende kyst: Flere i sekretariatet har hatt gleden av å delta på flotte kystarrangementer hos lokal- og fylkeslag i løpet av året. Temaene har variert fra oppdrett og fiskeri til fjorddeponi, forsøpling og strandrydding til naturglede og livet i havet. Det har blitt arrangert temakvelder og seminarer, turer og festivaler. I sommer har mange langs kysten nordover til Trondheim fått med seg levende-kyst budskapet malt på seilene til Roar Julseth i et samarbeid med Naturvernforbundet. Flere lokallag har også fått besøk av seilbåten underveis. Levende kyst-brosjyrene som ble laget i 2012 er fremdeles populære og blir brukt på stands rundt omkring i landet.

Andre eksempler på deltakelse fra sekretariatet i lokale kystaktiviteter/samarbeid med lag langs kysten:

- Deltakelse på inspirasjonssamlinger og aktivitetsdager som Fest for Skagerrak Ny-Hellesund, Kystens Dag Trondheim, Strandrydding, Levende Kyst-dagen på Hvaler, Havnefestival Kragerø, Fiskefestival (verdens mest artsrike måltid) Langesund, feltbesøk og innledninger/møte blant annet Søgne, Vats, Hustadvika og Kristiansund, med mer
- Deltatt i prosjektgruppen for Jomfruland Marine nasjonalpark (blir den 4. i Norge etter Hvaler, Færder og Saltstraumen) og generelt fulgt med på det marine nasjonalparkarbeidet.
- Deltatt på halvårsmøtet i Miljødirektoratets nasjonale konsultasjonsgruppe for opprydding i forurenset sjøbunn.
- Overvåket farlig-avfallstransporter på skip, til og fra landanlegg og utlandet, sammen med en rekke lokallag. Samarbeid med miljømyndighetene.
- Deltatt på Hardangerfjordseminaret teknologi og holdt innlegg om problemene med åpne anlegg i oppdrettsnæringen.
- Hjulpet med lokale saker: naturtypefeltregistrering og motekspertise i forbindelse med storutbygging i Korsviksfjorden, Kristiansand. Foreløpig seier på klagesak om kanalbygging til sjelden poll ved Kileneset, Søgne. Høring og bistand til lokalaksjon vedrørende søknad om stort oljeavfallsanlegg ved Førresfjorden, Rogaland. Diverse mindre strandsonesaker, litt oppdrett, skoleprosjekter og endel forurensning/miljøgifter. Blant annet stort presseutspill sammen med Naturvernforbundet i Grenland om at miljøgiftovervåkingsprogrammet ligger helt nede i 2013 etter at industrien selv overtok ansvaret, ikke en eneste sjømatprøve ble tatt.
- Tett samarbeid mellom sekretariatet, gruveutvalget og lokale aksjonsgrupper om arbeid mot fjorddeponi i Førdefjorden og Repparfjorden. Faglig og politisk arbeid, samt medieutspill.

- Deltar i Nordsjøprosjektet "Blue Vision for the North Sea".

Oljefritt Lofoten, Vesterålen, Senja

Hovedkampanjen under Levende kyst i 2013 har vært Oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja i samarbeid med Folkeaksjonen og Natur og Ungdom. I forbindelse med stortingsvalget i 2013 kom kampen for et oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja igjen høyt på agendaen, og mye tid har vært brukt til oljerelatert arbeid. 23. februar ble varder tent på omkring 100 steder for å varsle fare. Mange lokallag arrangerte vardebrenning eller deltok på aksjoner sammen med andre lag og foreninger. I sekretariatet ble det brukt en del arbeidsressurser på mobilisering til arrangementet, samt arbeid med presse. Like etter vardebrenningen fikk vi med oss mange partiledere på tur til Lofoten under Lofotfisket. Partilederne i Venstre, SV, KRF, MDG og Rødt, samt representanter fra SP var blant deltakerne som hentet inspirasjon for å fortsette kampen, og fikk oppleve det inspirerende folkemøtet på ungdomshuset på Ballstad med over 200 oppmøtte. Dette ble en bra aksjon med mye bra mediedekning og flotte bilder av partilederne som står sammen for et oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja.

Folkefest i Kabelvåg i august samlet 1500 mennesker på torget i Kabelvåg. Også andre problemområder har blitt belyst gjennom media og lokale arrangementer. I august var det «Fest for Skagerrak» i Ny-Hellesund. I slutten av juli var det «oljeting» i Steigen, og nesten hundre personer var samlet til en spennende debatt på brygga. I tillegg har det vært mange medieoppslag rundt en artikkelserie om olje fra produsert vann. Det har blitt laget en oljebrosjyre der vi viser til de unike naturressursene i nord, samt klima- og forurensningsproblemer og konflikter med fiskeriene ved oljeboring. Denne har blitt brukt på ulike arrangementer og stands i løpet av høsten, og er planlagt sendt til de nye stortingspolitikere. Brosjyren har vært populær på stands og opplaget på 500 som ble trykt opp er nå tomt. Da samarbeidsavtalen mellom de fire borgerlige partiene ble lagt frem arrangerte Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og Folkeaksjonen oljefritt LoVeSe en spontan feiring i Miljøhuset.

Arbeid mot oljeforurensning i Nigeria

I 2013 har Naturvernforbundet jobbet med å sette søkelys på oljeforurensningen i Niger-deltaet i Nigeria for å presse de ansvarlige oljeselskapene til å rydde opp oljesølet og gi kompensasjon til den berørte lokalbefolkningen. Gjennom en underskriftskampanje rettet mot Shell har Naturvernforbundet samlet inn 600 underskrifter hvor vi krever at Shell rydder opp i oljeforurensningen. Temaet har også vært fokus på en rekke seminarer og presentasjoner rundt om i landet, og det har blitt trykket opp en bildeutstilling om olje Nord/Sør. I samarbeid med Naturvernforbundet i Nordland har vi også startet et vennskapssamarbeid mellom lokalbefolkningen og fiskere i Bodø i nord og Bodo i sør mot oljeboring. I tillegg har vi jobbet opp mot norske myndigheter for at regjeringen skal følge Etikkrådets anbefaling om å sette Shells investeringer i Nigeria under observasjon.

Gruver

I 2013 la regjeringen frem den nye mineralstrategien, som har som mål at Norge skal bli et attraktivt land å drive mineralvirksomhet i. Samtidig er det flere gruveprosjekter som er under planlegging hvor det vil bli store miljøkonsekvenser. De viktigste sakene Naturvernforbundet har jobbet med er planene om dumping av gruveavfall i Repparfjord i Finnmark og Førdefjorden i Sogn og Fjordane. I forbindelse med disse sakene har det vært flere store markeringer i Vevring/Førde og i Kvalsund. Det er i stor grad et samarbeid mellom lokale aksjonsgrupper og Naturvernforbundet på fylkes- og

nasjonalt nivå, samt Natur og ungdom. Også gullgruveplanene i Kautokeino, som kommunestyret nå har gått i mot, har vært en svært viktig sak for lokallaget i regionen. I samarbeid med lokal- og fylkeslag har det i løpet av året blitt arrangert nordisk gruvekonferanse i Kautokeino, demonstrasjoner i Repparfjord og markeringer i Førde/Vevring. Det har blitt skrevet flere høringsuttalelser og brev til regjeringen, samt mange medieoppslag, spesielt i lokalavisene. De to fjorddeponisakene ligger nå på kommunalministerens og klima- og miljøministerens bord, og arbeidet fortsetter med uforminsket styrke. Kampen mot miljøødeleggende gruveplaner har også bidratt til å skape allianser med sjømat- og reindriftsnæringen.

Det har i perioden blitt opprettet et gruveutvalg, bestående av syv dyktige personer fra hele landet. Gruveutvalget har så langt hatt to telefonmøter og er godt i gang med arbeidet. Det har blitt jobbet aktivt med gruveproblematikk i mange lokal- og fylkeslag.

Oljefri

Også i 2013 har Naturvernforbundets klimaprojekt bidratt til at enda flere har erstattet oljefyrte anlegg og ildsteder med fornybare oppvarmingsløsninger og renset og fjernet sin oljetank. Vi har sammen med kommunene arrangert 11 informasjonsmøter med til sammen 740 deltakere fra Grimstad i sør til Trondheim i nord. Nettsiden oljefri.no har i 2013 hatt 45 832 besøk, og 34 904 unike brukere. Dette er en økning på 29 prosent fra 2012 – og det høyeste tallet siden nettsiden ble lansert i 2010. Totalt kom det inn 445 henvendelser (6 prosent opp fra 2012), og 1669 forespørsler ble sendt til Oljefris tilbydere.

I 2013 lanserte vi Oljefri i fire nye kommuner: Radøy, Lindås og Askøy i Hordaland og Grimstad i Aust-Agder. Vi har også tatt flere steg for å gjøre prosjektet – på mellomlang sikt – tilgjengelig i hele landet. Vi har ellers registrert 46 medieoppslag i løpet av året om prosjektet.

Borettslag og sameier: Vi har i flere år jobbet opp mot borettslag og sameier med vårt Oljefri-prosjekt. Vi ser at det for mange borettslag er vanskelig å få gjort oppgradering, rehabilitering og energibesparende tiltak fordi en ikke blir enige om fordeling av kostnadene. Vi har gjort en kartleggingsjobb for å se på holdningene til dette og deltatt i et forskningsprosjekt.

Energismart

Det europeiske samarbeidsprosjektet TopTen har fortsatt vært et viktig arbeid for Naturvernforbundet. I juni 2013 lanserte vi en ny og mer brukervennlig nettside med navn www.energismart.no. Målet med siden er å gi forbrukere tips til energisparing og adferdsendringer som fører til reduksjon i energiforbruket. TopTen-samarbeider har som mål å gi forbruker oversikt over de mest energieffektive produktene innenfor de mest strømintensive produktene i hjemmet. I Norge har vi hatt fokus på at butikker og grossister tar inn de mest energieffektive produktene som er på markedet, som til nå har vist seg vanskelig. Sammen med de 19 partnerne i prosjektet følger Naturvernforbundet også de politiske prosessene rundt EUs Eco-design-direktiv.

Kampanje om riktig vedfyring samt ENØK-råd

I 2013 har vi testet ut to pilotprosjekter som begge har som mål å gi folk gode klima- og energiråd: **Riktig vedfyring:** Høsten 2013 gjennomførte vi en kampanje om riktig vedfyring sammen med Feiermesternes Landsforening, Miljødirektoratet og Norsk Varme. Samarbeidspartnerne har gitt ut en brosjyre og video om hvordan en skal tenne opp riktig, samt tips om mest miljøvennlig oppvarming.

ENØK-assistanse: I 2013 har vi gjennomført et pilotprosjekt om energirådgiving sammen med studenter ved energi- og miljølinja på NTNU i Trondheim. Til sammen fikk 47 husholdninger i Trondheim energirådgiving. Prosjektet har vært støttet av Sør-Trøndelag fylkeskommune og Tryg Allmennytig stiftelse.

Motorferdsel

I februar 2013 leverte Høyre og Fremskrittspartiet et dokument 8-forslag på Stortinget som foreslo å endre motorferdselsloven slik at fornyelseskjøring skulle bli tillatt i kommunal regi. Dette sto i fare for å bli vedtatt med stemmer fra Senterpartiet, som var i regjering. For å forhindre dette vedtok regjeringen å sette i gang et tidsavgrenset forsøk der 40 kommuner selv kunne forvalte slik kjøring innenfor en rammeforskrift. Dette forsøket vedtok den nye regjeringen å utvide til å gjelde alle distriktskommuner som ønsket det, noe 108 kommuner responderte positivt på. Som mottrekk har vi arrangert seminar på Stortinget, trappet opp aktiviteten i motorferdselnettverket betydelig, iverksatt tett samarbeid særlig med DNT og Frifo, og vært aktive i media. Ironisk nok tok ikke saken av før etter valget, men inn mot jul bedret det seg betydelig. Høsten 2013 ble Naturvernforbundet tildelt Finsefondets pris (165 000 kroner), som går uavkortet til arbeidet vårt mot motorferdsel.

Arktisk miljøsamarbeid og fiskerier

I januar var Naturvernforbundet invitert som en av hovedinnlederne på Arctic Frontiers i Tromsø, og benyttet anledningen til å snakke om klimaendringer i nordområdene og presset på natur og urbefolkning. Samtidig lanserte vi brosjyren om fiskerier i Arktis som viser de utfordringer fiskeripolitikken møter ettersom klima endrer seg og de store kommersielle fiskebestandene kan begynne å vandre. Gjennom samarbeid med våre russiske partnere har vi satt fokus på hvilken enorm ressurs de arktiske fiskebestandene er og på sjømat fra Barentshavet.

Samferdsel

I 2013 var Nasjonal transportplan 2014–2023 den store saken, som legger rammene for hvor mye penger som skal brukes på veinett, farleder og jernbane – og som trekker opp hovedretninger for hvordan transportsystemet skal utvikles. Samferdselsdepartementet la i mars la fram stortingsmelding om saken, med behandling i juni. Sammen med mer enn 50 andre organisasjoner overleverte vi i januar et opprop til samferdselsministeren, med krav om at transportplanen må føre til kutt i klimagassutslipp. Videre brukte Naturvernforbundet mediene aktivt for å fremme sine syn, sammen med mye møtevirksomhet og samarbeid med andre organisasjoner. Planen resulterte i betydelig mer penger til jernbane og annen kollektivtransport, men er ellers en gigantplan for mer motorveiutbygging og "fullt kjø" i luftfarten, som etter alt å dømme vil føre til økte klimagassutslipp, store naturinngrep og mye matjord som må legges under asfalt. Utover arbeidet med transportplanen har kampen mot konkrete klima- og naturødeleggende motorveiutbygginger stått sentralt. Vi utga også en rapport som konkret ser på mulighetene for å flytte mer gods fra vei til jernbane. Vi engasjerte oss i statsbudsjettet og registrerte med glede at noen av våre krav fikk flertall, etter budsjettforliket mellom regjeringen og deres støttepartier. Fylkeslaget i Hordaland bidro til å sette el-sykkelen på dagsordenen gjennom deres kampanje om dette.

Vassdragsvern – og redd elvene kampanjen

I 2013 var det stor aktivitet på vassdragsfronten. Vassdragsvernrådet hadde to møter der de la ambisiøse mål for året. Resultatet har vært et vellykket vassdragsseminar, to fullbookede vassdragstreff, nytt liv i redd elvene kampanjen og en ny vassdragsbrosjyre, samt mange høringsuttalelser og mye mediarbeid. Vassdragsseminaret «[Usikker framtid for våre vassdrag](#)» ble

arrangert 16. april 2013 på vegne av Samarbeidsrådet for Naturvernsaker. Hele 80 personer var til stede fra forvaltning, utbyggerinteresser, forskning og fra natur- og friluftslivsorganisasjonene. Mange interessante og gode innlegg ble holdt om vannkraftutbygging, vassdragsnatur, forvaltning og vilkårsrevisjoner.

Vassdragstreff i [Trongfossen](#) 21.07.2013. Over 40 personer møtte opp og viste sitt engasjement mot utbygging av den siste gjenværende fossen i lakseelva Namsen (Nord-Trøndelag). Her fikk både utbyggingsinteressene, lokale politikere, forskere og verneinteresser komme til orde. Det var stor bekymring for framtiden til Namsblanken, verdens minste laks. Treffet ble avsluttet med en befarings- til Trongfossen.

Vassdragstreff i [Vigdalen](#) 16.-17 august 2013 (Jostedal, Sogn og Fjordane). Vigdalens befolkningstall ble doblet under vassdragstreffet for Vigdøla. Både grendalaget, lokalbefolkningen, Vernegruppa vern Vestsida-Vigdøla og Naturvernforbundet kom for å markere motstand mot utbyggingsplanene av livsnerven i dalen. Her var både utbyggings og verneinteresser representert. Treffet fikk god oppfølging av lokale medier.

Vassdragsbrosjyre «[Vill, vakker og fornybar?](#)» ble lansert og trykket sommeren 2013. Målet med brosjyren var å vise situasjonen i dag, der el-sertifikatene har ført til et enormt press på vassdrag, hvilke verdier som kan gå tapt og hva regjeringen må gjøre for å sikre at utbygging av fornybar energi ikke går på bekostning av viktige naturverdier. Her valgte Naturvernforbundet 12 vassdrag som vi har jobbet og kommer til å jobbe spesielt mye med. Brosjyren ble delt ut på vassdragstreffene og til fylkes- og lokallag som hjelp i deres politiske arbeid.

Viktige saker som vi ellers har jobbet mye med er: oppfølging av ESA-klagen, vedrørende Norges oppfølging av vanndirektivet, i samarbeid med mange andre miljøorganisasjoner. Mange høringsuttalelser til prinsipielt viktige saker og en god del mediearbeid.

Redd elvene er et samarbeid mellom Naturvernforbundet, DNT, DNT-ung, Natur og Ungdom og Padleforbundet. I 2013 ble det holdt fire møter mellom organisasjonene for å samkjøre kampanjen. Det ble satt i gang en [sommerkampanje](#), der folk ble oppfordret til å sende bilder av sine elver. Kampanjens mål var å gi et klart budskap til regjeringen om at de må jobbe for å ivareta den sårbare vassdragsnaturen vår og bremse det enorme vannkraftutbyggingstempoet.

[Facebooksiden](#) for Redd elvene økte fra 150 likes til 1000 likes. Målet med siden er å opplyse om aktuelle saker og skape debatt om norsk vannkraftutbygging. Kampanjen videreføres i 2014.

Villaks og oppdrett

Naturvernforbundet har i 2013 jobbet for å bevare den atlantiske laksen, gjennom arbeid for bevaring av laksevassdrag og gjennom arbeid mot negativ påvirkning fra oppdrett og dumping av gruveavfall i nasjonale laksefjorder, men også direkte gjennom nettverk og informasjonsarbeid. Vi har vært aktive deltakere i Villaksalliansen, og samarbeidet med blant annet Norske Lakseelver om medieutspill. Vi har holdt foredrag om truslene mot villaks både på strategisamling internt i organisasjonen og på Hardangerfjordseminaret. Vi har bistått lokallag som jobbar med villaksforvaltning, bevaring av vassdrag og oppdrettsproblematikk.

Internasjonale klima- og CBD-forhandlinger

Vi har gjennom året fulgt arbeidet med Konvensjonen om biologiske mangfold (CBD) gjennom vårt nettverk i Friends of the Earth, og blant annet deltatt på møte i biomangfoldnettverket i Praha i oktober. Sammen med Regnskogsfondet og Utviklingsfondet har vi arrangert seminar om CBD og betaling for økosystemtjenester, og skrevet faktaark til de nye stortingspolitikkerne. Det var bra oppmøte på seminaret og vi ønsker å fortsette denne årlige tradisjonen.

Naturvernforbundet deltok på FNs klimatoppmøte i Warszawa i november med en delegasjon på to personer. Ola Skaalvik Elvevold var en del av den utvidede norske delegasjonen, mens Lars Haltbrekken deltok som NGO-representant. Medlemsbladet Natur & miljø var i tillegg representert med to personer, Kristian Skjellum Aas og Tor Bjarne Christensen, og laget en fyldig nyhetsdekning på nett og i sosiale medier under forhandlingsmøtet. Flere medlemmer deltok i Klimamarsjen midt under forhandlingene.

Tidligere i året har Naturvernforbundet deltatt på alle forhandlingsmøter i UNFCCC-regi, samt flere koordinerings- og informasjonsmøter. Leder har holdt innledninger og informert om klimaforhandlingene og deltatt i debatter, og vi har hatt flere medieutspill og informasjonstiltak om forhandlingene, blant annet med en egen klimablogg. Aktiviteten vil etter all sannsynlighet øke frem mot forhandlingsmøtet i Paris i desember 2015, da det etter planen skal vedtas en verdensomspennende avtale om klimaspørsmålet.

Miljøjussportalen og arbeid med naturmangfoldloven

I 2013 har Naturvernforbundet lansert vår store satsing www.miljøjuss.no. Portalen ble klar i slutten av februar 2013, og publisert på nett 8.mars. Nettsiden ble raskt etablert med høy rangering i søkemotorer som Google på grunn av mye relevant innhold. Miljøjuss.no har siden oppstart 8.mars 2013 og frem til i dag, ett år etter, hatt 2643 besøk, 1967 unike besøkende og 7335 sidevisninger. Av dette var det 500 besøk i de tre første ukene etter lansering. Etter det ligger besøksfrekvensen rundt 5-10 besøk om dagen, med tydelige topper rundt seminarer og andre markedsføringsfremstøt. Besøket det siste halvåret har økt sammenliknet med første halvår.

Miljøjuss.no ble lansert på nett og gjennom et lanseringsseminar holdt i Miljøhuset sitt konferansesenter i Grensen, Oslo, fredag 8. mars 2013. Det var fullt hus med over 80 deltakere og fine plenumsdiskusjoner. Invitasjon til dette åpne og gratis arrangementet var spredt bredt til samarbeidsorganisasjoner, jusmiljøer og via sosiale medier. Filmoverføring fra seminaret ble også streamet direkte på nett. Miljøverndepartementet og Naturvernforbundet rapporterte fra seminaret i egne medier.

I ettertid har vi hatt en egen artikkel om miljøjuss i Miljøkrim, bladet til Økokrim, og Miljøjuss.no er innarbeidet som et element i den nye Naturvernskolen, og presentert på naturvernskolesamlinger for egne aktive medlemmer og tillitsvalgte. Miljøjussportalen har samlet opp flere nye saksavgjørelser fra miljøforvaltningen som passer som nye eksempelsaker, og det jobbes videre med å samle opp materiale til nye temaartikler, spesielt motorferdsel, mineralloven, samlet belastning, ferskvannsfiske_loven og havressursloven.

Hvordan bruke naturmangfoldloven har vært tema ved flere anledninger, og på skogsamlingen som ble arrangert av skogutvalget i august ble det holdt innlegg om hvordan skogloven og dens

forskrifter kan og bør brukes sammen med naturmangfoldloven. Sammen med Frifo og SABIMA arrangerte Naturvernforbundet i begynnelsen av desember en todagers konferanse med navnet «Naturmangfoldloven under lupen» med svært godt oppmøte og gode diskusjoner. Vi har også bidratt på samlinger i regi av FNF i Trøndelag og Oslo med foredrag om bruk av naturmangfoldloven.

Valget 2013

Naturvernforbundet deltok i Klimavalg 2013, en partipolitisk uavhengig allianse som mobiliserte for å få klimautfordringen høyere opp på dagsordenen før stortingsvalget. Lørdag 24. august var den store aksjonsdagen, da mange av aktørene i Klimavalg 2013, inkludert Naturvernforbundet, markerte seg rundt i det ganske land. Etter valget brukte Naturvernforbundet mye tid på å påvirke ny regjeringsplattform og ny regjeringserklæring gjennom innspill, møter og mediearbeid.

Faglig og politisk aktivitet i Naturvernforbundets utvalg og nettverk

Naturvernforbundet har i 2013 hatt fem aktive utvalg, inkludert det nye gruveutvalget. De aktive medlemmene i utvalgene gjør en sentral jobb for organisasjonen og er svært viktige i det faglige og politiske arbeidet. Landsstyret nedsatte i 2013 et utvalg som har gått gjennom mandatet for utvalgene og nytt og forenklet mandat ble vedtatt på landsstyremøtet i oktober. Alle utvalg har en kontaktperson i sekretariatet, og landsstyret har gjennom budsjettbehandlingen bestemt at hvert utvalg har 10.000 kroner tilgjengelig for dekning av kostnader.

Skogutvalget har blant annet arrangert skogsamling på Hedmark med godt oppmøte og et svært lærerikt program med befarings i verneverdig gammelskog. Det er etablert et godt og nært samarbeid mellom WWF, SABIMA og Naturvernforbundet om skogsakene, og det arbeides med å få Natur og Ungdom med på laget. Blant annet vil skogutvalget ha med representanter for de andre organisasjonene. Utvalget er utvidet med representanter fra Nord-Norge, for å møte utfordringene knyttet til treslagsskifte. Skogutvalget har hatt to møter. Det er i tillegg etablert et nettverk av skogaktive og folk som arbeider mot treslagsskifte. Fokus har i 2013 vært rettet mot Statskog og deres forvaltning av vår felles eiendom. Et fellesbrev med skognæringen og miljøorganisasjonene om skogvern er sendt til revidert statsbudsjett 2013 og budsjett 2014

Vassdragsvernrådet har hatt vassdragstreff ved Vigdøla og ved Trongsfossen. Disse har vært vellykkede, med god deltakelse og bra pressedekning. Brosjyren "Vill, vakker og fornybar" ble produsert og forelå til landsmøtet i august 2013 med presentasjon over 12 viktige vassdrag. Det ble arrangert en sommerkampanje på Facebook med bilder fra utbyggingstruede vassdrag - og med god oppslutning. Rådet har vært engasjert i utbyggingsplanene for Tolgafallene og utbyggingsplanene i Einunndalen.

Rovdyrutvalget har vært spesielt aktivt i region 6 (Trøndelag, Møre og Romsdal). Det er blitt fremmet klager på jaktkvoter og fellingstillatelser på alle de fem aktuelle artene, unntatt ørn. Det er svært vanskelig å få klageorganenes medhold, men det er oppnådd reduserte kvoter for jakt på gaupe. Utover å utforme klager har utvalgsmedlemmer deltatt som tilhørere, til dels med anledning til innlegg, på møter i de regionale nemdene. Videre er det gitt innspill til revisjon av forvaltningsplaner og til evaluering av ulvesonen i Hedmark, Østfold, Akershus og Oslo. Det er også laget innlegg til nasjonale og regionale medier og blitt respondert på utspill fra forvaltningsorganer og andre aktører i rovdyrdebatten. Utvalgets leder har sammen generalsekretær deltatt på kontaktutvalget for rovdyrsmøte i Stockholm. I 2013 har utvalget forsøkt å rekruttere medlemmer fra alle de åtte offentlige rovdyrregionene, og har nå medlemmer fra regionene 2, 3, 5 og 6.

Også *Motorferdselsnettverket* har vært aktivt, særlig med de to dokument 8-forslagene som er kommet i Stortinget om muligheten for kommuner til å etablere rekreasjonsløyper for skuterkjøring og med regjeringens forslag om et forsøksordning utenom motorferdselloven.

Fjellrevutvalget er representert i referansegruppa for Universitetet i Tromsø sitt prosjekt: "Fjellrev i Finnmark", men har i 2013 ikke hatt så mye aktivitet. Nettstedet www.fjellrev.no driftes av Naturvernforbundet og er mye besøkt.

Naturvernforbundets skogutvalg arrangerte skogvernsamling i Hedmark

3) Internasjonalt prosjektarbeid

I 2013 har Naturvernforbundet videreført det internasjonale arbeidet i tråd med internasjonal strategi 2011-2020 som ble vedtatt av Landsstyret i februar 2011. En viktig del av Naturvernforbundets internasjonale arbeid er å bidra til å styrke miljøbevegelsen gjennom prosjektsamarbeid om energi og klima med partnere i 15 land i øst og sør. Vi ser at våre partnere blir stadig sterkere aktører nasjonalt. Mange av våre partnerland har begrenset politisk rom for det sivile samfunn, likevel deltar de fleste av våre partnere i viktige prosesser med bidrag til utvikling av bedre miljøpolitikk på nasjonalt nivå. I tillegg har vi alene og i samarbeid med andre organisasjoner deltatt i en rekke internasjonale prosesser.

Vi har videreført arbeidet med ren energi og Oilwatch i Afrika. Arbeidet omfatter partnerorganisasjoner i Mosambik, Togo og Nigeria, samt støtte til nettverkene Young Volunteers for the Environment (JVE) og Oilwatch. I mars var Erling Solvang fra Landsstyret med på reise til Nigeria for å se på oljeforurensning og besøke partnerorganisasjoner. I etterkant har vi jobbet for å etablere vennskapssamarbeid mellom fiskere i lokalsamfunnet Bodo i Nigeria og Bodø i Norge. I Mosambik har vi bidratt til å etablere FEDESMO som samlende plattform for ulike aktører som jobber med å fremme tilgang til moderne energitjenester og bærekraftig bruk av biobrensel. I september 2013 bidro Naturvernforbundet til at vår partner JVE i Togo kunne arrangere Tunzafrika i samarbeid med UNEP, en konferanse for afrikanske ungdomsorganisasjoner som jobber med miljø. JVE er en sentral drivkraft i Afrika for å fremme ungdoms miljøengasjement og deltakelse i beslutningsprosesser.

Vi har videreført samarbeidsprosjekt med Regnskogsfondet, der vi følger bruken av de norske regnskogsmilliardene, samt arbeider opp mot klimaforhandlingene. Naturvernforbundet har også aktivt arbeidet opp mot det norske initiativet Energy+, og har blant annet gitt innspill til hvordan resultater bør måles når Norge skal bruke midler på å øke energitilgang i andre land.

Med støtte fra Utenriksdepartementet har vi videreført arbeid med energi, klima og utdanning i de tidligere landene i Sovjetunionen. Gjennom skoleprosjektet SPARE har om lag 300 000 elever lært om klimaproblemene og hvordan riktig energibruk kan bidra til å løse dem. På skolene har praktiske energitiltak gjort skolehverdagen bedre for mange tusen elever. Vi har jobbet med politisk påvirkningsarbeid mot den nye tollunionen mellom Kazakhstan, Hviterussland og Russland, og for at miljøhensyn blir inkorporert som grunnlag for unionen. I Hviterussland har våre partnere reist landet rundt med en mobil utstilling om energieffektiviseringstiltak, og har fått stor respons.

I Russland har vi i 2013 bidratt til at Russian Socio-Ecological Union (RSEU) kunne arrangere årsmøte for hele organisasjonen. RSEU er Russlands største nettverk av demokratiske miljøorganisasjoner, med medlemmer over hele Russland. Det er en stor utfordring å dekke kostnader til reise og opphold, og vi har blant annet fått støtte fra Klima- og miljødepartementet til dette. Vi har også videreført arbeidet for å stenge ned de eldste atomreaktorene ved Kola og Leningrad atomkraftverk, et arbeid som i 2013 hadde pågått i ti år. Det ble igangsatt arbeid med en egen rapport for å oppsummere resultatene av dette prosjektet.

Vi har fortsatt arbeidet med å støtte miljøorganisasjoner i Nordvest-Russland. Med nye agentlover i 2012 har arbeidet i 2013 vært vanskelig og usikkert for våre partnere, men vi har blant annet samarbeidet om miljøspørsmål rundt Barentshavet og Arktis. Sammen med vår russiske

partnerorganisasjon Kola Environmental Center har vi blant jobbet for å sette søkelys på miljø- og klimautfordringer i Barentshavet, og på fisk som global ressurs. Vi har gjennomført en rekke aktiviteter, som å arrangere tre «havrettsbord» i Norge og to i Russland. Vi har invitert politikere med på fisketurer, deltatt på flere internasjonale møter, og i felleskap utviklet politiske standpunkter.

I 2013 gjennomførte vi første runde med organisasjonsutveksling med støtte fra Fredskorpset, der hver av partnere i Norge, Nepal, Mosambik, Tanzania, Tadsjikistan og Togo har sendt og mottatt to personer for ett års utveksling. Naturvernforbundet sendte representanter til Nepal og i Tadsjikistan og mottok fra Tadsjikistan. Utvekslingen er et viktig bidrag til å styrke organisasjonene og partnerskapet.

Naturvernforbundet har i 2013 deltatt på årsmøte i Friends of the Earth Europe i Ungarn, der tema blant annet var arbeid opp mot Biomangfoldkonvensjonen (CBD) og forskjellige ENØK-prosjekter)

*Landsstyrerepresentant Erling Solvang på befaringsreise i Niger-deltaet i Nigeria, ett av verdens mest forurensede områder. Oljelekkasjer har forgiftet jordsmonn, drikkevann og fiskerike områder.
(Foto: Naturvernforbundets internasjonale avdeling)*

4) Kommunikasjon

Ny kommunikasjonsstrategi

På nyåret 2013 ble det satt i gang et arbeid for å utforme ny langsiktig kommunikasjonsstrategi for Naturvernforbundet, basert på en omgivelsesanalyse av organisasjonen og de kommunikasjonsutfordringene den har.

Hovedmålet for Naturvernforbundets nye kommunikasjonsstrategi er å bidra til medlemsvekst, økt engasjement og gjennomslag for Naturvernforbundets politikk. Den nye kommunikasjonsstrategien viser hvilken retning og mål Naturvernforbundet skal ha for vårt kommunikasjonsarbeid. Den beskriver strategiske grep for hvordan Naturvernforbundet gjennom riktig og planlagt kommunikasjon skal oppfylle de mål som er nedfelt i arbeidsprogrammets hovedsatsingsområder og strategiske arbeidsområder, og hvordan løse utfordringer.

Strategien er forankret i organisasjonens overordnede mål, og inneholder retningslinjer for hvordan vi skal påvirke vårt omdømme i tråd med hvilken profil vi ønsker, hvilke prinsipper vi ønsker å leve opp til og hvordan vi organiserer måten vi kommuniserer på. Videre beskriver strategien hovedbudskapet som ligger til grunn, hvilket inntrykk vi ønsker å etterlate hos prioriterte målgrupper, valg av kanaler og hvordan vi forholder oss til disse.

Det ble i Naturvernforbundets merkevareprosessen i 2009-2012 vedtatt å ta i bruk følgende signalsetninger:

- a. (Hva:) Naturvernforbundet beskytter naturen og bekjemper klimaendringene.
- b. (Hvorfor:) Naturvernforbundet tar vare på levende natur og livsgrunnlaget for framtidens generasjoner.
- c. (Hvordan:) Naturvernforbundet engasjerer seg for natur og miljø lokalt og globalt.

Disse er implementert i kommunikasjonsstrategien i følgende hovedbudskap:

Naturvernforbundet er Norges ledende natur- og miljøvernorganisasjon.

Vi er eldst, størst, demokratisk oppbygd og landsdekkende.

Naturvernforbundet arbeider for å beskytte naturen og bekjempe klimaendringene, for å sikre en levende natur og livsgrunnlaget for framtidens generasjoner. For å oppnå dette målet engasjerer Naturvernforbundet seg for natur og miljø både lokalt og globalt.

Magasinet Natur & miljø

I 2013 ble det gitt ut fem nummer av medlemsmagasinet Natur & miljø, to på 40 sider og tre på 48 sider. Redaksjonen har bestått av redaktør Kristian Skjellum Aas og journalist Tor Bjarne Christensen. I tillegg til magasinproduksjonen har redaksjonen bidratt med arbeidskraft inn i mange avdelinger og prosjekter (vassdragsbrosjyre, oljebrosjyre, landsmøteavis, plakater og løpesedler til landsmøtet, klimakommune-brosjyre, verveukeannonse, klima og fiskeri-brosjyre, presentasjoner av Naturvernforbundets historie, jubileumsbok, historiebok, jubileumsutstilling, Naturkalenderen 2014, oppbygging av digitalt arkiv, fotokonkurranse til jubileumsåret, dekning av klimatoppmøtet i Warszawa, utarbeidelse av jubileumslogo, med mer). Redaksjonen produserer også stoff for Miljøagentrapporten, bladet til Miljøagentene, og mottar betaling for dette.

Det ble produsert 163 saker til Natur & miljø's utgaver i 2013, mot 166 saker i 2012 og 185 saker i 2011. Det var 73 oppslag og 90 småsaker. Antall saker per nummer ligger mellom 25 og 42, med et snitt på 33. Bladet har sitt tyngdepunkt i temaene naturmangfold, med 47 av 163 saker, organisatorisk med 31 saker og klima med 30 saker. 78,5 prosent av sakene i Natur & miljø faller tematisk inn under satsingsområdene fra arbeidsprogrammet. Flere av disse sakene har også presentert hovedsatsingsområdene (kompetanse/engasjement, miljøfestival, energisparing, Levende Kyst). Blant annet hadde det ene temanummeret i 2013 Lofoten/olje som tema.

Cirka 35 prosent av kildene som er sitert i Natur & miljø er menn og kvinner fra Naturvernforbundet, enten lokalt, regionalt eller sentralt: 62 av 175. Ser vi på kjønnsbalansen, er det fortsatt en klar overvekt av menn blant Natur & miljø's kilder, selv om skjevheten har gått noe ned. I alt 122 av 175 siterte personer er menn (69,6 prosent), mens 53 er kvinner (30,4 prosent). Dette er en fordeling som er helt lik i fjor, men en bedring fra i 2011 da det var 75 prosent menn og 25 prosent kvinner.

Natur & miljø var kilde til 106 siteringer i andre medier i 2013. Rovdyr, olje, miljøgifter og klima peker seg ut som sitatsaker i 2013, med aller størst distribusjon på saken om Statens pensjonsfonds investeringer i 44 av de 90 verste klimaforurensere i verdenshistorien. Denne saken ble produsert til nett under klimaforhandlingene i Warszawa, i samarbeid mellom redaksjonen, info og leder Lars Haltbrekken.

Natur & miljø's godkjente opplag er på 16636 eksemplarer for 2013. Dette er en tilbakegang på 70, som skyldes opprydning i gratisabonnementer. Natur & miljø's nettside hadde i 2013 26511 unike sidevisninger på sine 51 publiserte saker.

Naturvernforbundet på nett

Fra 2012 til 2013 økte antallet besøkende på www.naturvernforbundet.no med hele 28,30 prosent, og antall unike besøkende som var innom Naturvernforbundets nettsted i løpet av året var 308 718. Dette er den klart største økningen vi har sett siden vi begynte å måle trafikk gjennom Google Analytics.

Vi ser en økning i de aller fleste sidene på nettstedet vårt. Særlig er det enkelte sesongrelaterte og statiske artikler som trekker opp, i tillegg til en del innhold relatert til stortingsvalget høsten 2013.

Med så mange nye besøkende til nettstedet vårt, så virker det også som om en del kommer feil, for vi ser at tiden de besøkende bruker hos oss går noe ned. Dette har kanskje en naturlig forklaring i mange nye besøk, men er likevel noe vi må jobbe for å rette opp i, for det kan være at de ikke finner det de leter etter.

Et av målene vi har jobbet for, er å få flere inn på bli medlem-siden. Besøket på denne siden økte noe (2,5 prosent), og vi ser også at dem som kommer til den siden bruker lengre tid der.

Over 60 prosent av besøkene på naturvernforbundet.no var på nettstedet vårt for første gang. Disse tallene har holdt seg ganske stabile de siste årene. Vi må dermed regne med at nesten 2 av 3

Topp 10 – våre best besøkte sider i 2013		
Side	besøk 2012	besøk 2013
1. Forsiden	73702	84932
2. Lær deg å kjenne igjen vårfuglene	14096	37859
3. Om Naturvernforbundet	9714	11015
4. Kontakt oss	10223	10872
5. Oslo og Akershus	9492	10606
6. Oljeboring i Lofoten. Valgrelatert	510	10225
7. Sekretariatet	6536	7543
8. Naturvern (fagside)	7307	6957
9. Ledige stillinger	4012	5616
10. Klima (fagside)	5750	5437

brukere som kommer til naturvernforbundet.no ikke kjenner oss noe særlig fra før. Hovedmålgruppen for nettstedet er potensielle nye medlemmer, så vi da kan vi regne med at vi trekker riktig målgruppe.

Over halvparten av besøkene til naturvernforbundet.no kom via Google, et tall som stadig har økt de siste årene. Grunnene kan være mange, men mer målrettet arbeid med søkemotoroptimalisering for vår del, samtidig som søkene blir mer spesialiserte, slik at man kommer direkte til fagsider og ikke direkte til forsiden vår, kan være muligheter. Vi ser også at selv om treffene til forsiden øker, så er økningen mye større på andre sider, slik at mange flere av de nye treffene kommer fra søkemotorer, og da Google i særdeleshett.

Vi har sett en kraftig økning i besøk fra smarttelefoner og nettbrett de siste årene. Antallet besøk fra mobiltelefoner var på 1-2 prosent i 2008, mens hvert femte besøk til nettstedet vårt er fra nettbrett eller smarttelefon i dag. Det viser at vi har et behov for mobil- og nettbrett-tilpassede sider, noe som kommer på plass i løpet av 2014.

Vi får stadig flere personer inn til nettstedet vårt via Facebook. Økningen har vært god de siste årene, og vi ser stadig oppgang. Særlig stor er økningen i treff fra Facebook via mobil, hvor oppgangen var på over 300 prosent fra 2011 til 2012, og den økte med 400 nye prosent til 2013. Trafikken har også doblet seg fra PC, så en bevisst satsing på å legge mange flere saker ut på Facebook-siden vår, sammen med mange flere følgere har gjort betydelige utslag.

Sosiale medier

Ved utgangen av 2012 hadde Naturvernforbundet i underkant av 3000 likes på Facebook. Ved utgangen av 2013 hadde Naturvernforbundet i underkant av 7.000 likes, som var en betydelig oppgang. Økningen skyldes en bevisst strategi for sosiale medier i ny kommunikasjonsstrategi, rundt hva og hvor ofte vi legger ut ting, og der målet er å inspirere og engasjere, samt bidra til debatt, i tillegg til å spre kunnskap om Naturvernforbundet og vår aktivitet. Ikke minst er det satset på å rute facebookfølgerne til våre nyhetssaker og fagstoff på nett for mer informasjon. Facebooksiden har blitt en mer aktiv kanal for dialog med medlemmer og generelt miljøinteresse, og utgjør nå en av de viktigste kanalene for å nå ut med informasjon fra våre nettsider. Vi vil fortsette arbeidet med å bygge opp en base med flere (aktive) følgere på Facebook.

På Twitter har vi hatt en økning i antall følgere fra 3500 følgere ved i 2012, til rundt 6000 følgere ved årsskiftet. Vi bruker i stor grad Twitter-kontoen til Naturvernforbundet til å legge ut lenker til egen nettside, og deltar i mindre grad i diskusjoner. Dette fordi enkeltpersoner ofte har mer troverdighet enn organisasjoner på Twitter. Hovedstrategien er å bygge opp politisk ledelse og hovedfagrådgivere som aktive deltagere på sosiale medier. Kontoene til leder Lars Haltbrekken og generalsekretær Maren Esmark er altså like viktige kanaler for å spre informasjon om våre saker og meninger om det fortløpende nyhetsbildet, det samme gjelder andre ansatte og tillitsvalgte hos oss.

Naturvernforbundet i media – rene tall

I perioden 1.1.2013 til 31.12.2013 var Naturvernforbundet nevnt i totalt 8271 artikler (totalsum minus treff på vår egen hjemmeside naturvernforbundet.no – 113 artikler) i norske medier. Det vil si at vi var nevnt i 690 artikler i måneden og i overkant av 23 artikler hver eneste dag i året. I disse tallene ligger det nesten bare trykte medier og nettmedier, siden oppslag i etermedia

fremdeles er vanskelig å måle og kommer i tillegg til disse tallene. Når det gjelder antall potensielle lesere eller spredning, så varierer disse tallene fra uke til uke.

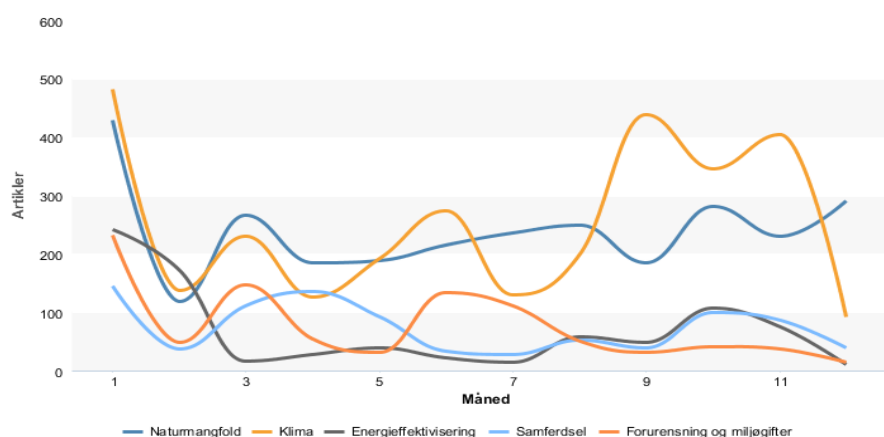
Over hele landet

De aller fleste sakene hvor Naturvernforbundet er presentert i media er i lokalmediene. Nesten tre av fire artikler hvor vi er nevnt er i lokale medier. 14 prosent er i rikspresen, mens 10 prosent er i regionaviser. 2 prosent er i tidsskrifter og den siste prosenten i fagpresse. De fylkene vi er størst i er Nordland, Akershus, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, de samme fire fylkene hvor vi var størst i fjor. De fleste av talspersonene våre finner vi også i fylkes- og lokallagene rundt om i landet. Dersom vi ser på talspersoner fra sentralledet (politisk valgt ledelse og sekretariatet), ser vi at de står for rundt 44 prosent av presseklippene. Selv om tallene ikke gir noen garanti for at resten av sakene kommer fra fylkes- og lokallag, gir det en god indikasjon på at Naturvernforbundet er representert i media med tillitsvalgte og medlemmer over hele landet, og med et bredt spekter av talspersoner.

Bredt utvalg av saker

Ser vi på fordelingen av saker Naturvernforbundet er i media med, er det god spredning mellom flere temaer. Selv om vi ser at klima og naturmangfold, som er det vi jobber mest med, også er de sakene vi er mest på med. Dette stemmer også med funn fra de siste årene. (Denne figuren har også noen svakheter, ved at enkelte artikler har de samme søkeordene og derfor kan vises flere steder.) De klassiske naturvernsakene har høy prioritet i organisasjonen, både sentralt og ute i lokallagene, og er noe vi får mye pressdekning på. Ofte er det lettere å komme på med klimasaker enn naturvernsaker, noe vi også ser i år. En annen grunn til at naturvernsaker når så høyt opp, er at vi svært ofte er i media når det gjelder saker om rovdyr, og at disse sakene når ut til svært mange medier.

Fig. Naturvernforbundets pressdekning fordelt på tema – 1.1.2013 - 31.12.2013

5) Økonomi og administrasjon

Naturvernforbundets sekretariat har holdt hus i Grensen 9 de siste sju årene, men flyttet sommeren 2013 til nyoppussede lokaler i Mariboegt 8. Kontrakten gikk ut i Grensen 9, og vi fikk ikke fornyet den. Flyttingen skjedde i midten av juni, og gikk over alle forventning med innleid hjelp fra Møbelmeglerne. Miljøhuset består og vi deler fortsatt lokaler med Miljøagentene, Utviklingsfondet, Regnskogfondet og Tørrlandskoordineringsgruppa. Ved flyttingen hevet vi standarden på bygget ved å gå opp fra E til grønn D i miljøsertifisering for bygg som innebar nytt klimaanlegg og nytt miljøvennlig lysanlegg. Alle møblene er gjenbruk og det ble kjøpt svært lite nytt materiell. Lokalene er lyse og trivelige og alle ansatte er veldig fornøyde med sine nye kontorplasser. Det ble holdt en felles innflyttingsfest for alle organisasjonene der kronprinsparet deltok og ordføreren i Oslo åpnet de nye lokalene.

I 2013 har Naturvernforbundet videreutviklet og styrket systemene for økonomisk kontroll og oppfølging fra 2012, hvor vi installerte Visma Business med tilhørende moduler med en ASP-leverandør som sikrer det tekniske og backup for oss. I tillegg har alle budsjettansvarlige tilgang til økonomisk data via en citrix-løsning som bidrar til kontroll ned på prosjektnivå. I 2012 ble også for første gang budsjett og revidert budsjett lagt inn i økonomisystemet, noe som sikrer en bedre kontroll også mot budsjett for alle prosjektansvarlige. Vi har brukt de siste par årene med å bli kjent med de nye modulene og legge opp forskjellige rapporteringsrutiner for å kvalitetssikre all økonomisk data. Innføring av nye systemer har bidratt til å kutte ned på revisjonskostnadene, gitt bedre tidsriktig rapportering til donorer og har gitt bedre økonomisk styring.

I 2012/2013 ble også felleskostnader viderefakturert til alle prosjekter for å synliggjøre de reelle kostnadene ved prosjektet, ikke kun direkte som det hadde vært hittil. Dette har vært en stor endring for all prosjektledere, men det gir en bedre oversikt, og ikke minst kontroll, siden prosjektledere da kan kontrollere felleskostnader i tillegg til alle direkte kostnader. I 2014 vil vi fortsette med å utvikle bedre rapporter og gi kontinuerlig opplæring for å sikre at alle brukere av systemet bruker det optimalt og forstår helheten og konsekvensene ved avvik.

Sekretariatet kjører lønn og gir administrativ arbeidsgiverstøtte til flere fylkes- og lokallag, samt at det gjøres lønnskjøring for flere FNF-koordinatorer.

Vedlegg 1: Styrende organer

Sentralstyret

Sentralstyret har frem til landsmøtet i 2013 bestått av Lars Haltbrekken (leder), Ingeborg Gjærum (nestleder), Sunniva Eidsvoll Holmås, Ingar Flatlandsmo, Per Flatberg og Eirin Haneberg. Varamedlemmer har vært Gunnar Reinholdtsen, Kjell Fredrik Løvold og Ottar Michelsen. Silje Lundberg har møtt for Natur og Ungdom med fulle møterettigheter. De ansatte har vært representert med møte- tale- og forslagsrett ved Audun Randen Johnson og Aino Bogetvedt. I tillegg har generalsekretær møtt.

Sentralstyret ved utgangen av 2013 består av: Lars Haltbrekken (leder), Ellen Munden Paalgard (nestleder), Mads Løkeland, Eirin Haneberg, Ingeborg Gjærum og Ingar Flatlandsmo. Varamedlemmer har vært Gunnar Reinholdtsen, Kjell Fredrik Løvold, Mari Winsents og Bernt Bull. Sentralstyret har hatt syv fysiske møter i 2013, i tillegg har sentralstyret hatt fem uformelle telefonmøter.

Landsstyret

Landsstyret har hatt fem møter i 2013.

Følgende representanter satt i landsstyret frem til landsmøtet 2013.

Fylke/organisasjon	Fast	Vara
Aust-Agder	Jorunn Årstøl Stålsett	
Buskerud	Roar Carlsen	Ulla Norgaarden
Finnmark	Vigdis Siri	Svein Lund
Hedmark	Hege Sjølie	Oddvar Olsen
Hordaland	Hege Torghatten	Espen Edvardsen
Møre og Romsdal	Øystein Solevåg	Gunn N. Morstøl
Nordland	Erling Solvang	Ellen Solmo
Nord-Trøndelag	Kjell M. Derås	Marita N. Gustad
Oppland	Bjørn Frøsaker	Heidi Kristoffersen
Oslo og Akershus	Gert-Fredrik Malt	Kjersti Milvartsen
Rogaland	Marius Harlem	Anne Elisabeth Carlsen
Sogn og Fjordane	Jon Farestveit	Marit Vøien Nes
Sør-Trøndelag	Steinar Nygaard	Wilma Haagaas
Telemark	Tormod Svartdal	Sigrid Dahl
Troms	Ragnhild Sandøy	Tarjei Huse
Vest-Agder	Torbjørn Fredriksen	Lillian Nilsen
Vestfold	Øyvind Johnson	
Østfold	Trine Strømme	Ragnar Johnsen
Natur og Ungdom	Silje Lundberg	Embla Helle Nerland
Natur og Ungdom	Nora Gafari	

Miljøagentene	Ane Marte Rognskog	
Regnskogfondet	Nils Hermann Ranum	Yngve Kristiansen
Ansatte	Audun Randen Johnson	Aino Bogetvedt

Følgende representanter satt i landsstyret ved utgangen av 2013

Fylke/organisasjon	Fast	Vara
Aust-Agder	Jorunn Årstøl Stålsett	
Buskerud	Roar Carlsen	Wenche Johansen
Finnmark	Lotte H Ruge	Svein Lund
Hedmark	Hege Sjølie	Gjermund Gjestvang
Hordaland	Signe Sandberg	Synnøve Kvamme
Møre og Romsdal	Øystein Solevåg	Gunn N. Morstøl
Nordland	Erling Solvang	Brita Grøneng
Nord-Trøndelag	Kjell M. Derås	Ellen Andersson
Oppland	Paul Lindviksmoen	Monica Rønning
Oslo og Akershus	Gert-Fredrik Malt	Helen Svensson
Rogaland	Marius Harlem	Anne Elisabeth Carlsen
Sogn og Fjordane	Ove Eliassen	Marit Vøien Nes
Sør-Trøndelag	Steinar Nygaard	Ingeborg Briseid Kraft
Telemark	Tormod Svartdal	Sigrid Dahl
Troms	Ragnhild Sandøy	Rolf Egil Haugerud
Vest-Agder	Peder Johan Pedersen	Veslemøy Johnsen
Vestfold	Øyvind Johnsen	Lone Charlotte Haugland
Østfold	Trine Strømme	Kristin Kaasa
Natur og Ungdom	Arnstein Vestre	Ingrid Skjoldvær
Natur og Ungdom	Andrea Sofie Aasvang	
Miljøagentene	Ane Marte Rognskog	
Regnskogfondet	Nils Hermann Ranum	Yngve Kristiansen
Ansatte	Kjersti Album	Eivind Trædal

Vedlegg 2: Verv og representasjon i 2013

Hva	Type verv	Innehaver
Styringsgruppe Forum for natur og friluftsliv (FNF)	Medlem	Erling Solvang Nordland
Arbeidsutvalget for Forum for natur- og friluftsliv Troms	Medlem	Birgitte Blandhoel Troms
Forum for natur- og friluftsliv i Finnmark	Leder samarbeidsutvalget	Gunnar Reinholdtsen Finnmark
Referansegruppa, Universitetet i Tromsøs prosjekt: "Fjellrev i Finnmark"	Medlem	Vigdis Siri Finnmark
Rådgivende utvalg for Hallingskarvet Nasjonalpark	Medlem	Per Furuseth Buskerud
Forum for natur- og friluftsliv i Oppland	Komiteemedlem	Paul Lindviksmoen Oppland
Festivalen "Friluftsliv for alle" og konferansen Avfall	Koordinator	Ole Morten Fossli Oppland
Arbeidsutvalget i Forum for Natur og Friluftsliv i Hordaland (FNF)	Leder av arbeidsutvalget	Nils Tore Skogland Hordaland
Rådgivende utvalg for Stølsheimen landskapsvernområde	Medlem	Lars Hole Hordaland
Rådgivende utvalg for Nærøyfjorden landskapsvernområde	Medlem	Torill Refsdal Aase Hordaland
Stiftelsen Loofts gave	Styremedlem	Nils Tore Skogland Hordaland
Styret i Energiforum (et samarbeid mellom Universitetet i Bergen, Norges Handelshøyskole, Bergen kommune, Hordaland Fylkeskommune, BKK, Bergen Energi og Naturvernforbundet Hordaland)	Styremedlem	Nils Tore Skogland Hordaland
Rådgivende sykkelgruppe for Bergensprogrammet	Medlem	Lars Hole og Nils Tore Skogland
Markarådet (opprettet av Miljøverndepartementet for å gi råd om forvaltningen av Marka)	Fast medlem	Knut Frigaard Oslo og Akershus, NOA
Kragerø Miljøforum (gjelder evt. lovbrudd i strandsonen, et forum med politiet og kommunen)	Møterett	Per-Erik Schulze Telemark
Kragerø Fairtradeforum (med kommunen og deler av handelsstanden)	Møterett	Per-Erik Schulze Telemark
Forum for natur- og friluftsliv i Sør-Trøndelag	Leder av arbeidsutvalget	Erik Brenna Sør-Trøndelag
Rovviltnemndmøtene i forvaltningsregion 6 (Midt-Norge)	Observatør	Erik Brenna, Sør-Trøndelag
Kontaktutvalg for rovviltforvaltning	Medlem	Arnodd Håpnæs
Konseptvalgutredning for trafikk-løsning i Tønsbergregionen	Medlem samarbeidsgruppe	Hans Ivar Nesse Vestfold
Konseptvalgutredning for vei og jernbane over	Medlem samarbeidsgruppe	Øyvind Johnsen

Oslofjorden		Vestfold
Klimarådet på Nøtterøy, Nøtterøy kommune	Medlem	Øyvind Johnsen og Hans Ivar Nesse Vestfold
Forum for Natur og Friluftsliv, Vestfold	Medlem	Øyvind Johnsen Vestfold
Forum for Natur og Friluftsliv Møre og Romsdal	Medlem av AU	Øystein Folden Møre og Romsdal
Studieforbundet natur og miljø, Møre og Romsdal	Styremedlem	Japke Stobbe Møre og Romsdal
Voksenopplæringsforbundet Vofo, Møre og Romsdal	Varamedlem i styret	Japke Stobbe Møre og Romsdal
Markarådet	Medlem	Japke Stobbe
Rådgivende utvalg for Jærstrendene landskapsvernområde (Fylkesmannen)	Medlem	Jørund Ubøe Soma Rogaland
Rogaland Bondelags jordvernvalg	Medlem	Erik Thoring Rogaland
Skjøtselgruppa i Stavanger kommune	Medlem	Erik Thoring Rogaland
Miljøgruppa i Strand menighet	Medlem	Egil Tjensvold Rogaland
Arbeidsutvalget FNF Agder	Medlem	Torbjørn Fredriksen Vest-Agder
Kontaktutvalget for rovviltforvaltningen i Vest-Agder	Medlem	Torbjørn Fredriksen Vest-Agder
Jernbanealliansens styre	Medlem, vara Medlem, leder	Lars Haltbrekken, Holger Schlaupitz
Kollektivkampanjens styre	Styremedlem	Holger Schlaupitz
ForUM - energi og klima gruppe	Vara medlem Medlem	Øystein Berg Bård Lahn
Grid Arendal	Styremedlem	Yngvild Lorentzen
Norsk klimastiftelse	Rådsmedlem	Lars Haltbrekken
Referansegruppa for Handlingsplan trua arter	Medlem	Ottar Michelsen
Kontaktutvalg for rovviltforvaltning	Medlem	Arnodd Håpnes Kjell F. Løvold
Referansegruppe for verdiskapning i verneområder under DN	Medlem	Kjell Deraas
Bioteknologinemda	Medlem	Dagny Johnson Hov
FSC-Norge	Representant	Arnodd Håpnes
Samarbeidsrådet for anadrom laksefiske i DN	Rådsmedlem	Arnodd Håpnes
UD/LMDs FAO komite	Komite-medlem	Jan Thomas Odegard
Referansegruppa for Den Naturlige Skolesekken	Medlem	Hilde Friis Solås
Svanens styre	Styrerepresentant	Kari M. Andersen
Klifs konsultasjonsgruppe for sedimentopprydding	Gruppemedlem	Per-Erik Schulze Vara Jorunn Vallestad
Miljødir referansegruppe for bergverk og miljø	Gruppemedlem	Mads Løkeland

Miljøhuset G9 Styringsgruppe	Uformelt styre	Maren Esmark
G9 Husgruppe	Arbeidsgruppe	Eli Voksø
Miljøagentenes styre	Styremedlem	Signe Lindbråten/ Anders Skrede
Grønn Hverdags styre og råd	Vara i styret Medlem Rådsmedlem,	Signe Lindbråten Johanne Houge Maren Esmark
Regnskogfondets styre	Styremedlem	Jan Thomas Odegard
Tømmerkampanjen	Kontaktperson	Johanne Houge
Samarbeidsrådet for naturvernsaker m NJFF, WWF, DNT	Styreleder og sekretariat	Arnodd Håpnes Maren Esmark
Styringsgruppe Forum for natur og friluftsliv – FNF	Medlem	Steinar Alsos Erling Solvang Maren Esmark
Foundation for Environmental Education	Styremedlem	Per-Erik Schulze
Blått Flagg, nasjonal jury	Medlem	Per-Erik Schulze
Rammeavtaleorganisasjonene for informasjonsarbeid RORG	Kontaktperson	Yngvild Lorentzen
Bistandstorget Arbeidsgruppe om korrupsjon	Medlem	John Lineikro Eli Voksø
Friends of the Earth International og Europe	Kontaktperson	Yngvild Lorentzen Maren Esmark
Blue vision for The North Sea, Nordsjø-NGOene	Deltaker i internasjonal arbeidsgruppe	Per-Erik Schulze
Environmental movements in the South (EMIS)	Styret	John Lineikro
Virke	Medlem/Kontaktperson	Eli Voksø
Fagpressen	Medlem	Kristian Aas
Referansegruppe for satellittregnskap om frivillig sektor	Medlem	Øystein Berg
Frivillighet Norge	Medlem	Eli Voksø
Prosjektgruppa Jomfruland marine nasjonalpark	medlem	Per-Erik Schulze

Dette er ikke en utfyllende liste. De lokale og regionale vervene oppgitt i listen over er eksempler på liknende verv andre steder i landet.

Vedlegg 3: Samarbeidspartnere og støttespillere

Samarbeidspartnere og støttespillere	
Miljøverndepartementet	Hovedbidragsyter gjennom grunnstøtten til miljøorganisasjoner, samt støtte til enkeltprosjekter som: Oljefri gjennom Fremtidens Byer, Miljøjussportal og opplæring i naturmangfoldsloven, oppstart prosjektet oljefri i Vestfold, CBD (Konvensjonen om biologisk mangfold) samt reisestøtte til klimaforhandlinger.
Direktoratet for naturforvaltning/ Miljødirektoratet (fra 1. juli)	Prosjektstøtte til arbeid for rovdyr, fjellrev, lokal forvaltning av verneområder, villaks og vassdrag
Fagforbundet	Hovedstøttespiller og dialogpartner i arbeidet med klimatiltak i kommunene
WaterCircles/BeSure	Hovedstøttespiller og dialogpartner i arbeidet med miljøvennlige produkter og løsninger
NorgesGruppen	Hovedstøttespiller og dialogpartner i arbeidet med miljøvennlige produkter og løsninger innen dagligvarebransjen
Statkraft	Hovedstøttespiller og dialogpartner i arbeidet med bærekraftig energiproduksjon
Jøtul	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med energieffektive oppvarmingsløsninger
Norsk varme	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med energieffektive oppvarmingsløsninger
Renas	Hovedstøttespiller og dialogpartner i arbeidet for å redusere avfall og miljøgifter på avveie
ENJO	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet for å redusere miljøgifter
Ruter	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med gode kollektivtrafikk-løsninger
NSB	Stipend til arbeidet for økt satsing på jernbane
GullAdam	Støttespiller for arbeidet med gjenvinningsløsninger, har bidratt med midler til journaliststipend.
Viking redningstjeneste	Støttespiller for arbeidet med gode miljøløsninger
Trondheim kommune	Partner i prosjektet Oljefri Trondheim
EUs program for energieffektivisering	Prosjektstøtte til Top10/besteprodukter.no/energismart.no
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Partner i prosjektet Oljefri Trøndelag. Støtte til det studentdrevne prosjektet ENØK-assistanse
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Partner i prosjektet Oljefri Trøndelag
Asker kommune	Partner i prosjektet Oljefri og oppdragsgiver for rådgivningstjeneste i energieffektivisering
EnergiNorge	Støttespiller til prosjektet Klimaambassadører

Samfunnsmidler fra Utdanningsforbundet og Tryg Forsikring	Støttespiller til prosjektet Klimaambassadører
Utdanningsforbundet	Dialogpartner for et bærekraftig samfunn og at klima- og miljøutfordringer blir tillagt større vekt i norsk utdanning
Finsefondet	Bidragster til arbeidet med motorferdsel
Statkraft Varme	Partner i prosjektet Oljefri Trondheim
Aust-Agder fylkeskommune	Partner i prosjektet Oljefri Sørlandet
Vest-Agder fylkeskommune	Partner i prosjektet Oljefri Sørlandet
Kristiansand kommune	Partner i prosjektet Oljefri Sørlandet
Rogaland fylkeskommune	Partner i prosjektet Oljefri Rogaland
Sandnes kommune	Partner i prosjektet Oljefri Rogaland
Stavanger kommune	Partner i prosjektet Oljefri Rogaland

Hovedstøttespillere internasjonalt	
Miljøverndepartementet	Bidragster til prosjekter i Russland i vårt arbeid for organisasjonsbygging og Arktis
Utenriksdepartementet	Hovedbidragster til prosjekter i Sentral-Asia, Russland, Hvite-Russland og Kaukasus
Norad	Hovedbidragster til prosjekter i Afrika og arbeidet for klima og skog
Fredskorpset	Hovedbidragster til internasjonalt sør-sør og nord-sør samarbeid
Barentssekretariatet	Bidragster til prosjekter i Russland og samarbeid med arktiske land.

Vedlegg 4: Eksempler på høringer, brev og innspill i 2013

Tittel/tema	Mottaker	Dato
Klage på «Endret tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven»	Miljøverndepartementet	11.1
Utslepp av gruvelslam til sjø vurdert opp mot EUs Water Framework Directive og den norske vassforskrifta	ESA	14.1
Høringsuttalelse til NOU 2012: 16 samfunnsøkonomiske analyser	Finansdepartementet	15.1
EUs vassrammedirektiv og utslipp av gruvelslam til sjø	Miljøverndepartementet	15.1
Konsekvensutredning etter petroleumsloven		16.1
Høringsuttalelse endringer i Energiloven og Energilovforskriften	Olje- og energidepartementet	18.1.
Sterk utslippsvekst fra nye veger	Nasjonal transportplan	21.1.
Nasjonal transportplan må kutte klimagassutslippene	Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk venstreparti	25.1
Høringsuttalelse direktiv om energieffektivisering	Olje- og energidepartementet	30.1.
Direkteinnspill ang. ny utslippstillatelse til Wifa, Kragerø	Miljødirektoratet	Jan
Klage på «Endret tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven» for Rana Gruber	Klif	Jan
Vedr: NVEs tilråding om utbygginger av vassdrag i Stormheim Meahccevaggi, Tromsø kommune	Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet, NVE	4.2
Høringsuttalelse på forslag om å endre lov av 26. juni 1998 nr 47 om fritids og småbåter paragraf 40 vannscootere	Miljøverndepartementet	5.2
Statsbudsjett for 2014	Statsministeren og diverse andre ministre	15.2.
Fellesbrev DNV	De norske Veritas	18.2.
Høringsinnspill – Endring i småbåtloven om bruk av vannscooter	Miljøverndepartementet	Febr.
Klage på manglende klagerett, Grieg Seafood konsesjon	Fylkeskommunen i Rogaland	Febr.
Felleshøring fra miljø-NGOene om «Kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsaktivitet i det nordøstlige Norskehavet	Miljødirektoratet	Febr.
Behov for mer registreringer av verneverdige skoger på Statskogs grunn	Miljøverndepartementet	4.3.
Restriktivt regelverk for snøscooterkjøring i utmark	Stortinget, Miljøverndepartementet	4.3.
Høringsuttalelse til krav til biodrivstoff og flytende biobrensel	Klima- og forurensningsdirektoratet	5.3.
Opprop vedrørende motorisert ferdsel i utmark	Stortinget	6.3
Om penger til skogvern	Statsminister, Finansminister og Miljøvernminister	11.3.
Klage på vedtak i rovviltnemnd 4 og 5	Fylkesmannen	12.3
Høringsuttalelse til kommunedelplan med konsekvensutredning for E 16 Skaret–Hønefoss	Hole kommune, Ringerike Kommune	14.3.
Felles brev om mer midler til skogvern	Miljøverndepartementet	11.3

Rapporten "Gods fra trailer til tog"	Stortinget	20.3.
Ferjefri E 39 – Har dere glemt noe	Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk venstreparti.	20.3
Togtilbud på sørlandsbanen	Samferdselsminister	4.4.
Anmeldelse NTE Stjørdalselva	Stjørdal lensmannskontor	15.4.
Uttalelse til høring av havvind	Olje- og energidepartementet	18.4.
Generelt høringssvar ang. Lågen-pakken	Norges vassdrags- og energidirektorat	19.4.
Høringsuttalelser per omsøkt prosjekt i Lågen- pakken	Norges vassdrags- og energidirektorat	19.4.
Innspill til el-sertifikatordningen	Norges vassdrags- og energidirektorat	24.4.
Mattilsynet klage på humleimport	Mattilsynet	25.4
Anmeldelse av humleimportør for spredning av mørk jordhumle.	Hamar politistasjon	25.4
420 kV kraftlinje gjennom Sør-dalen naturreservert i Bremanger	Miljøvernministeren	25.4.
Innspill til stortingsbehandling av NTP 2014 - 2023	Kollektivtransport og jernbane	14.5.
Skogvern i Troms – Prosess og store mangler	Fylkesmannen i Troms	16.5
Høring: Meld. st. 38 (2012-2013) Verksemda til Avinor	Avinor	28.5.
Oppfølging klage på avslag på klagerett. Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane Lutelandet Offshore.	Miljødirektoratet	Mai
Naturvernforbundet i Bergen, høringsinnspill ang søknad om forsøk med brenning av farlig avfall i søppelforbrenningsanlegget.	Fylkesmann i Hordaland	Mai
La oljen og gassen ligge	Stortinget	6.6
Nei til åpning for petroleumsvirksomhet i is-fylte farvann	Stortinget	12.6.
Arbeid med trua arter og naturtyper stagnerer	Direktoratet for naturforvaltning	18.6.
Revisjon av Norsk PEFC Skogstandard	PEFC Norge	25.6.
Regionalplan for Rondane og Sør-Innkjetten	Fylkesmann	25.6.
Høringsuttalelse til konseptvalgutredning for Buskerud bypakke 2	Statens vegvesen	25.6.
Høringssvar fra Naturvernforbundet i forslag om forskriftsendringer for motorferdsel i utmark og kommenterer til forslag om forsøksprosjekt	Miljøverndepartementet	27.6.
Støtter NSG ulovlig skuddpremiering og grov faunakriminalitet	Norsk Sau og Geit	11.7.
Klage på endring av vilkår for fellingstillatelse på bjørn i Saltdal	Fylkesmannen i Nordland	26.7.
OVERRAKT underskriftsliste og innspill med tiltaksforslag, vedr Forvaltningsplan Nordsjøen og Skagerrak. På vegne av en rekke lokal- og fylkeslag med på oppropet	Miljøverndepartementet	Aug.
Høringsinnspill på tiltaksplan for Løkken Gruver, utslipp av kobber til vassdrag bl.a. Sammen med Naturvernforbundet i Trøndelag.	Fylkesmann i Sør Trøndelag	Aug.
Høring på søknad fra Norsk Gjenvinning om tillatelse til utslipp av PFC forbindelser fra oljeavfallsbehandlingsanlegg Fagerstrand	Miljødirektoratet	Aug.
Regjeringserklæring/Samarbeidsavtale	Høyre, Frp, Venstre, Krf	12.9.
Høringsuttalelse utredning om fjernvarmeregulering	Olje- og energidepartementet	13.9.

Høringsuttalelse til søknad om konsesjon for Tolga kraftverk	Norges vassdrags- og energidirektorat	15.9.
Utvid ulvesona	Miljøverndepartementet	24.9.
Høringsinnspill ang. søknad om utfylling i sjø, Ytre Øyrane, Førde.	Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Sept.
Høringsinnspill - SAR sin søknad om tillatelse til mottak, mellomlagring og behandling av farlig avfall fra offshore oljevirkksomhet i Gismarvik, Tysvær kommune, med tilhørende utslipp til Førresfjorden.	Miljødirektoratet	Sept.
Høringsuttalelse til kommunedelplan og konsekvensutredning for E 18- korridoren Lysaker-Slependen	Bærum Kommune	14.10
Klage på vedtak om tillatelse til utsetting av utenlandske treslag gnr. 25 bnr. 1 i Vikna kommune	Miljødirektoratet Fylkesmannen Nord Trøndelag	23.10
Høringsuttalelse til fjernvarmeutvidelse i Moss og Rygge	Norges vassdrags- og energidirektorat	25.10.
Høringsuttalelse til forslag til statlige planbestemmelse for lokalisering av kjøpesentre og handel	Miljøverndepartementet	27.10
Høringsuttalelse til forslag til statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal og transportplanlegging	Miljøverndepartementet	27.10.
Naturvernforbundets innspill til arbeidet med nye energiregler	Olje- og energidepartementet	28.10
Kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsaktivitet i det nordøstlige Norskehavet	Miljøverndepartementet	28.10
Finansbrev til Jensen	Finansminister	29.10
Avgifter på mineralolje, diesel og bensin	Finansminister	29.10.
Høring på søknad fra Norsk Gjenvinning avd. Kristiansund om endring av tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven	Fylkesmann i Møre og Romsdal	Okt.
Innspill til statsbudsjettet 2014	Finanskomiteen på Stortinget	4.11.
Kommunal og modernisering brev til Sanner	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	5.11
Utenriks brev til Brende	Utenriksdepartementet	5.11
Innspill til statsbudsjettet 2014	Energi og miljøkomiteen Næringskomiteen Kommunal og forvaltningskomiteen Utenrikskomiteen Stortinget	november
Skrinlegg skogplanteplanene.	Miljøverndepartementet	11.11.
Høringsuttalelse dispensasjon for bruk av reservegasskraftverket på Nyhamna	Olje- og energidepartementet	12.11
Statsbudsjett 2014. Kirke, utdannings og forskningskomiteen		14.11
Miljø brev til Sundtoft	Miljøverndepartementet	20.11
Olje og energi brev til Lien	Olje- og energidepartementet	21.11
Bekymringsmelding vedrørende mulig flytting av ansvaret for villaksforvaltningen fra Miljøverndepartementet til Nærings og	Miljøverndepartementet	28.11

fiskeridepartementet		
Samferdsel baner til Sverige fellesbrev	Samferdselsdepartementet	2.12
Rovviltnemndas vedtak om kvote for jakt på gaupe 2014 – klage	Rovviltnemnd 2	3.12
Dobbeltspor Kommesrud- Langset – utredning av alternativ	Eidsvoll kommunestyre	5.12
Kommentarer til miljødirektoratets oversending av klage på utsleppsløyve til Rana Gruber AS	Miljøverndepartementet	10.12
Innspill til videre utredning av eventuell Oslo fjordforbindelse og ringeriksbane	Samferdselsminister	13.12
Stans ulvejakta	Rovviltnemnd 2	18.12
Naturvernforbundet ønsker en god jul!	Stortingsrepresentantene	18.12
Planting av fremmede treslag mens klagebehandling foregår – Brudd på lov og miljøsertifisering	Intertec Certification AB	19.12
Klage på Fylkesmannen i Sogn og Fjordane sitt løyve til utfylling for asfaltverk i Jølstras utløp.	Miljødirektoratet	Des.

Vedlegg 5: Årsberetning og regnskap

Legges inn når dette er godkjent av Landsstyret